

LA RELACIÓ ENTRE DÉU I L'HOME COM A CENTRE DEL MISSATGE PAPAL

Cardenal Lluís MARTÍNEZ SISTACH
Arquebisbe de Barcelona

Amb joia hem viscut la visita apostòlica del sant pare Benet XVI a Barcelona els dies 6 i 7 del mes de novembre de l'any passat. Ha estat un autèntic do de Déu. El Papa ha visitat la nostra Església de Barcelona i ens ha manifestat el seu afecte i la seva sol·licitud pastoral per totes i cadascuna de les Esglésies locals. Al peu de l'avió que el retornava a Roma, em va dir que s'emportava un record inoblidable d'aquesta visita. Nosaltres també en conservem un record inoblidable.

Després de la felicitació realitzada de l'esdeveniment, el nostre objectiu és assegurar els fruits d'aquesta visita. En especial per intensificar, amb una renovada il·lusió, la nostra fidelitat a Déu i a l'Església. Estimem més el Sant Pare i valorem el seu ministeri de successor de Pere, creixem en l'amor a Déu i als germans i treballem amb generositat en l'evangelització de la nostra societat, especialment en aquells àmbits que podem considerar com especialment necessitats de les paraules i del testimoni dels cristians.

Escoltant les paraules del sant pare Benet XVI a Santiago i a Barcelona, es pot afirmar que el tema central ha estat el de Déu. És ben conegut que la primera prioritat del Papa en el seu pontificat és portar els homes d'avui a l'accés a Déu. El tema de Déu és d'una importància cabdal en les nostres societats de l'occident europeu, en les quals un gran nombre de persones viu com si Déu no existís, amb totes les conseqüències negatives i doloroses que això té per al bé de les persones i de la societat.

Benet XVI ens ha marcat un objectiu per a cadascú de nosaltres i per a les nostres comunitats, demanant-nos «a tots els cristians a reviure la trobada personal i comunitària amb Crist, Paraula de la Vida que s'ha fet visible, i a ser els seus anunciadors per tal que el do de la vida eterna s'estengui

per tot el món. Participar en la vida de Déu és l'alegria completa i comunicar aquesta alegria és un do i un treball imprescindible per a l'Església». El Papa ens diu que «no hi ha prioritat més gran que aquesta: obrir de nou a l'home d'avui l'accés a Déu, al Déu que ens parla i ens comunica el seu amor perquè tinguem vida abundant» (*Verbum Domini*, 2).

Dedicar aquesta majestuosa i bellíssima basílica de la Sagrada Família a Déu enmig de la ciutat cosmopolita de Barcelona és d'alguna manera oferir una presència de Déu i de l'Església no amagada sinó ben visible d'arreu de la ciutat. Avui és molt necessari facilitar espais reservats al diàleg entre Déu i els homes, per al culte litúrgic i per a la lloança a Déu.

Benet XVI ens ha dit que «és una tragèdia que a Europa, sobretot al segle XIX, s'afirmés i divulgés la convicció que Déu és l'antagonista de l'home i l'enemic de la seva llibertat. Amb això es volia enfosquir la veritable fe bíblica en Déu». Avui també a casa nostra hi ha persones que pensen que Déu és l'antagonista de l'home i l'enemic de la seva llibertat. La dedicació de la basílica gaudiniana en una època en què l'home pretén edificar la seva vida d'esquena a Déu, com si ja no tingués res a dir-li, resulta un fet de gran significat.

Benet XVI afirma que «Déu és l'origen del nostre ésser i fonament i cimal de la nostra llibertat, no el seu oponent». Davant d'aquesta veritat, el Papa es fa unes preguntes atesa la realitat d'indiferència religiosa que es respira a Europa: «Com es fundarà a si mateix l'home mortal i com es reconciliarà amb si mateix l'home pecador? Com és possible que s'hagi fet silenci públic sobre la realitat primera i essencial de la vida humana?»

El Papa ens diu que «Europa ha d'obrir-se a Déu, sortir a trobar-lo sense por, treballar amb la seva gràcia per aquella dignitat de l'home que havien descobert les millors tradicions». El sant pare Benet recordava a aquesta Europa tan oblidadissa les seves arrels cristianes: Déu és amic dels homes i ens invita a ser amics seus. Gaudí, amb la seva obra plena de bellesa, d'exaltació de la naturalesa creada per Déu i rica de simbologia religiosa, «ens mostra que Déu és la veritable mesura de l'home». I el secret de l'autèntica originalitat d'aquest meravellós Temple, que ha encisat el món, consisteix, com deia Gaudí, en tornar a l'origen que és Déu. Com afirma el mateix Sant Pare, l'arquitecte de la Sagrada Família, obrint el seu esperit a Déu, ha estat capaç de crear en aquesta ciutat de Barcelona un espai de bellesa, de fe i d'esperança que porta l'home a la trobada amb qui és la Veritat i la Bellesa mateixa.

El Sant Pare, en els seus missatges, ha tractat també d'aquest altre tema ben actual: l'home com a tal i l'home en la seva relació amb Déu. L'home, amb la seva intel·ligència i amb les seves obres, és cridat a donar glòria a

Déu. Com tenien sentit aquestes afirmacions davant *el miracle arquitectònic* de la Sagrada Família! «En un humil i joiós acte de fe, aixequem una immensa mola de matèria, fruit de la natura i d'un incommensurable esforç de la intel·ligència humana, constructora d'aquesta obra d'art. Ella és un signe visible del Déu invisible, a la glòria del qual s'alcen aquestes torres, sagetes que apunten a l'absolut de la llum i d'Aquell que és la Llum, l'Alta i la Bellesa mateixa». La glòria de Déu és també la glòria de l'home. I, negativament, l'ocàs de Déu és també l'ocàs de l'home.

El Papa ha posat en relleu les fonts d'inspiració del nostre estimat arquitecte i servent de Déu, en dir-nos a la Sagrada Família que «en aquest recinte, Gaudí va voler unir la inspiració que li arribava dels tres grans llibres en els quals s'alimentava com a home, com a creient i com a arquitecte: el llibre de la natura, el llibre de la Sagrada Escripura i el llibre de la Litúrgia». Hi ha una harmonia entre aquests tres llibres, perquè és el mateix Déu el qui crea i el qui salva. Benet XVI, en la seva recent exhortació apostòlica *Verbum Domini*, ens parla de la «Cristologia de la Paraula» i ens diu que «podem contemplar així la profunda unitat en Crist entre creació i nova creació i de tota la història de la salvació» (*Verbum Domini*, exhortació post-sinodal sobre la Paraula de Déu, de 30 de setembre del 2010, 13).

L'arquitecte de Déu, com es considerava Gaudí, «va introduir pedres, arbres i vida humana dins el Temple, perquè tota la creació convergis en la lloança divina, però a la vegada va treure els retaules fora, per posar davant els homes el misteri de Déu, revelat en el naixement, passió, mort i resurrecció de Jesucrist». Com Gaudí, el Papa diu que podem comparar el cosmos a un *llibre* —això deia Galileo Galilei— i considerar-lo com l'obra d'un Autor que s'expressa mitjançant la *simfonia* de la creació. Jesús és el centre de la creació i de la història perquè en Ell s'uneixen sense confusió l'Autor i la seva obra (cf. id.). El Papa, a la Sagrada Família, ens va dir que Gaudí «va fer una cosa que és una de les tasques més importants d'avui: superar l'escissió entre consciència humana i consciència cristiana, entre existència en aquest món temporal i obertura a la vida eterna, entre bellesa de les coses i Déu com a Bellesa [...] Gaudí, amb la seva obra, ens mostra que Déu és la veritable mesura de l'home. Que el secret de l'autèntica originalitat està, com deia ell, a tornar a l'origen que és Déu».

Ja sant Ireneu de Lió, al segle II de l'era cristiana, deia que la glòria de Déu és l'home vivent: «Gloria Dei homo vivens». Si a la Sagrada Família el Papa ens va convidar a unir-nos a la glorificació de Déu davant aquell *Càntic de les criatures* en pedra i en llum, a la plaça de l'Obradoiro va unir a la glòria de Déu la glòria de l'home, perquè la causa de Déu i la causa de l'home són inseparables: «Aquest Déu i aquest home són els qui s'han manifestat

concretament i històrica en Crist.» Per això el Papa ens va dir en la nostra basílica: «Deixeu-me que proclami des d'aquí la glòria de l'home, que adverteixi de les amenaces a la seva dignitat per l'espoliació dels seus valors i riquesa originaris, per la marginació o la mort infligides als més febles i pobres».

«No es pot donar culte a Déu —afegia el Papa— sense vetllar per l'home, el seu fill, i no se serveix l'home sense preguntar-se per qui és el seu Pare i respondre-li la pregunta per Ell. L'Europa de la ciència i de les tecnologies, l'Europa de la civilització i de la cultura ha de ser alhora l'Europa oberta a la transcendència i a la fraternitat amb altres continents, al Déu viu i veritable des de l'home viu i veritable. Això és el que l'Església vol aportar a Europa: vetllar per Déu i vetllar per l'home, des de la comprensió que se'ns ofereix de tots dos en Jesucrist.» Aquest és un gran objectiu que el Papa ens demana que perseguim com una tasca de cada cristià i de les nostres comunitats i institucions d'Església. És una feina engrescadora. Demana la participació de tots els qui estिमem Déu, l'Església i els germans. Per a assolir-ho, la construcció de l'exterior de la Sagrada Família, que es va fent, pot ser com una *paràbola* per a dur a terme aquesta proposta que ens ha ofert Benet XVI. Ens cal un esperit de fe i d'esperança; ens cal un treball constructiu ben solidari i complementari, fent-nos costat els uns als altres. I per a aquest treball tots som necessaris.

Enmig de la crisi econòmica que vivim en el món i també en el nostre país, amb conseqüències tan negatives i doloroses per a moltes persones i famílies, el Papa va dir: «Jo voldria convidar Espanya i Europa a edificar el seu present i projectar el seu futur des de la veritat autèntica de l'home, des de la llibertat que respecta aquesta veritat i mai la fereix, i des de la justícia per a tots, començant pels més pobres i desvalguts. Una Espanya i una Europa no sols preocupades de les necessitats materials dels homes, sinó també de les morals i socials, de les espirituals i religioses, perquè totes elles són exigències genuïnes de l'únic home i tan sols així es treballa eficaçment, íntegra i fecunda pel seu bé».

En saludar el Sant Pare a l'Obra del Nen Déu vaig indicar que els dos actes de la seva visita tenien una relació profunda i significativa, ja que en la pregària de dedicació del Temple es demana «que aquí els pobres trobin misericòrdia» i des de l'inici de l'Església es dóna una tradició intensament viscuda que vincula visiblement la celebració de l'Eucaristia amb la caritat fraterna. La visita apostòlica ha estat, també en això, un paradigma per a la celebració de la fe i la vida de les nostres comunitats.

Reflexionar i esforçar-nos per posar en pràctica, amb il·lusió i esperança, el que el Papa ens ha dit és també una bona manera de treballar en la nova

evangelització de la nostra societat, treball molt necessari i urgent avui. Tots som cridats a mostrar al món la fecunditat de la fe cristiana, «en la qual s'agermanen veritat i bellesa, i que —com ens va dir el Sant Pare en acomiadar-se la tarda del 7 de novembre— contribueix a través de la caritat i de la bellesa del misteri de Déu a crear una societat més digna de l'home. En efecte, la bellesa, la santedat i l'amor de Déu porten l'home a viure en el món amb esperança».